EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2020.5.20.
COM(2020) 513 final

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

Ciprus 2020. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Ciprus 2020. évi stabilitási programját

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

Ciprus 2020. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Ciprus 2020. évi stabilitási programját

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre[1] és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre[2] és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Bizottság 2019. december 17-én elfogadta az éves fenntartható növekedési stratégiát, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2020. évi európai szemeszterét. Kellő figyelmet fordított az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság által 2017. november 17-én kihirdetett szociális jogok európai pillérére. A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet alapján 2019. december 17-én elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést is, amelyben Ciprust azon tagállamok közé sorolta, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra kerül sor. A Bizottság ugyanebben az időpontban az euróövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást is elfogadott.

(2) A Ciprusra vonatkozó 2020. évi országjelentést[3] 2020. február 26-án tették közzé. Az országjelentés értékelte a Tanács által 2019. július 9-én elfogadott országspecifikus

[1] HL L 209., 1997.8.2., 1. o.
[2] HL L 306., 2011.11.23., 25. o.
[3] SWD(2020) 512 final.

ajánlások[4] és az előző években Ciprusnak címzett ajánlások végrehajtása érdekében hozott intézkedéseket, valamint az Európa 2020 stratégia nemzeti szintre lebontott célkitűzéseinek megvalósítása terén Ciprus által elért eredményeket. Az országjelentés emellett magában foglalta az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke szerinti részletes vizsgálatot is, amelynek eredményeit szintén 2020. február 26-án tették közzé. Vizsgálata alapján a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy Cipruson túlzott makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. Mindenekelőtt a nemteljesítő hitelek rendkívül magas aránya terhet ró a pénzügyi szektorra, és a gazdaságot nagy magán-, állam- és külső adósságállomány terheli, összefüggésben a mérsékelt potenciális növekedéssel.

(3) Az Egészségügyi Világszervezet 2020. március 11-én hivatalosan világjárványnak nyilvánította a Covid19-járványt. A világjárvány súlyos népegészségügyi szükséghelyzetet jelent a polgárok, a társadalom és a gazdaságok számára. Rendkívüli nyomást gyakorol a nemzeti egészségügyi rendszerekre, zavarokat okoz a globális ellátási láncokban, volatilitáshoz vezet a pénzügyi piacokon, sokkokat idéz elő a fogyasztói keresletben, és számos ágazatra kedvezőtlenül hat. Veszélyezteti az emberek munkahelyét, jövedelmét és a vállalkozások tevékenységét. A világjárvány komoly gazdasági sokkot okozott, amelynek már most is súlyos hatása van az Európai Unióban. A Bizottság 2020. március 13-án elfogadott közleményében[5] a válság nyomán hozott koordinált gazdasági válaszintézkedéseket sürgetett, nemzeti és uniós szinten minden szereplő bevonásával.

(4) Több tagállam szükségállapotot hirdetett ki, vagy szükséghelyzeti intézkedéseket vezetett be. Minden szükséghelyzeti intézkedésnek szigorúan arányosnak, szükségesnek és időben korlátozottnak kell lennie, valamint összhangban kell lennie az európai és nemzetközi normákkal. Ezeknek az intézkedéseknek demokratikus felügyelet és független bírósági felülvizsgálat alá kell tartozniuk.

(5) 2020. március 20-án a Bizottság közleményt fogadott el a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezésének alkalmazásáról[6]. Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (1) bekezdésében, 6. cikkének (3) bekezdésében, 9. cikkének (1) bekezdésében és 10. cikkének (3) bekezdésében, valamint az 1467/97/EK rendelet 3. cikkének (5) bekezdésében és 5. cikkének (2) bekezdésében meghatározottak szerinti rendelkezés elősegíti a költségvetési politikák összehangolását súlyos gazdasági visszaesés idején. Közleményében a Bizottság megosztotta a Tanáccsal azt a véleményét, miszerint a Covid19-járvány következtében várható súlyos gazdasági visszaesés miatt a jelenlegi feltételek lehetővé teszik a rendelkezés alkalmazását. A tagállamok pénzügyminiszterei 2020. március 23-án egyetértettek a Bizottság értékelésével. Az általános mentesítési rendelkezés alkalmazása lehetővé teszi a középtávú költségvetési célhoz vezető kiigazítási pályától való átmeneti eltérést, ha ez középtávon nem veszélyezteti a költségvetés fenntarthatóságát. A korrekciós ág tekintetében a Tanács a Bizottság ajánlására úgy is határozhat, hogy módosított költségvetési pályát fogad el. Az általános mentesítési rendelkezés nem függeszti fel a Stabilitási és Növekedési Paktum eljárásait. Lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy eltérjenek az általában alkalmazandó költségvetési követelményektől, a Bizottság és a Tanács számára pedig biztosítja annak lehetőségét, hogy a Paktum keretében meghozzák a szükséges szakpolitikai koordinációs intézkedéseket.

---

4 HL C 301., 2019.9.5., 117. o.

5 COM(2020) 112 final.

6 COM(2020) 123 final.

(6) Folyamatos fellépésre van szükség a vírus terjedésének korlátozása és ellenőrzés alatt tartása, a nemzeti egészségügyi rendszerek rezilienciájának megerősítése, a társadalmi-gazdasági következményeknek a vállalkozásokra és háztartásokra irányuló támogató intézkedések révén történő csökkentése, valamint a gazdasági tevékenység újraindulása fényében a munkahelyeken megfelelő egészségügyi és biztonsági feltételek biztosítása érdekében. Az Uniónak teljes mértékben ki kell használnia a rendelkezésére álló eszközöket, hogy támogassa a tagállamok e területeken tett erőfeszítéseit. Ezzel párhuzamosan a tagállamoknak és az Uniónak együtt kell működniük azon intézkedések kidolgozásában – többek között a zöld átállás és a digitális átalakulás integrálásával, valamint a válság tanulságainak levonásával –, amelyek társadalmunk és gazdaságaink rendes működéséhez és a fenntartható növekedéshez való visszatéréshez szükségesek.

(7) A Covid19-válság rávilágított, hogy az egységes piac lehetővé teszi a rendkívüli helyzetekhez való rugalmas alkalmazkodást. Mindazonáltal a helyreállítási szakaszba való gyors és zökkenőmentes átmenet, továbbá az áruk, szolgáltatások és a munkavállalók szabad mozgásának biztosítása érdekében az egységes piac rendes működését akadályozó rendkívüli intézkedéseket azonnal meg kell szüntetni, amint azok már nem nélkülözhetetlenek. A jelenlegi válság rámutatott arra, hogy válsághelyzet-felkészültségi terveket kell kidolgozni az egészségügyi ágazatban, amelyeknek magukban kell foglalniuk különösen a beszerzési stratégiák javítását, az ellátási láncok diverzifikálását és az alapvető eszközök stratégiai tartalékainak kialakítását. Ezek kulcsfontosságú elemek az átfogóbb válsághelyzet-felkészültségi tervek kidolgozása szempontjából.

(8) Az uniós jogalkotó már módosította a vonatkozó jogi kereteket[7], hogy lehetővé váljon a Covid19-világjárvány rendkívüli hatásainak kezelése érdekében az európai strukturális és beruházási alapokból származó fel nem használt források tagállamok általi mobilizálása. Ezek a módosítások további rugalmasságot, valamint egyszerűsített és észszerűsített eljárásokat biztosítanak. A cash flow-nyomás enyhítése érdekében a tagállamok a 2020–2021-es pénzügyi évben igénybe vehetik az Uniós költségvetés 100 %-os társfinanszírozási rátáját is. Ciprust arra ösztönözzük, hogy teljes mértékben használja ki az említett lehetőségeket a kihívások által leginkább érintett egyének és ágazatok támogatása érdekében.

(9) A világjárvány társadalmi-gazdasági következményei az eltérő szakosodási minták miatt valószínűleg egyenlőtlenül érintik az országot, mindenekelőtt a jelentős mértékben a turizmustól és általánosabban a személyes kiskereskedelemtől függő ágazatokra támaszkodó területeken. Ez Cipruson belül a területi egyenlőtlenségek növekedésének kockázatával jár. A tagállamok közötti konvergenciafolyamat átmeneti felborulásának kockázatával együtt a jelenlegi helyzet célzott szakpolitikai válaszintézkedéseket tesz szükségessé.

---

[7] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/460 rendelete (2020. március 30.) az 1301/2013/EU, az 1303/2013/EU és az 508/2014/EU rendeletnek a Covid19-járványra adott válaszként a tagállamok egészségügyi rendszereibe és gazdaságuk más ágazataiba történő beruházások mozgósítását célzó különös intézkedések tekintetében történő módosításáról (A koronavírusra való reagálást célzó beruházási kezdeményezés) (HL L 99., 2020.3.31., 5. o.) és az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/558 rendelete (2020. április 23.) az 1301/2013/EU és az 1303/2013/EU rendeletnek az európai strukturális és beruházási alapok Covid19-járványra adott válaszlépésekre történő felhasználásához kivételes rugalmasságot biztosító egyedi intézkedések tekintetében történő módosításáról (HL L 130., 2020.4.24., 1. o.).

(10) Ciprus 2020. május 7-én benyújtotta 2020. évi nemzeti reformprogramját és 2020. évi stabilitási programját. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor.

(11) Ciprus jelenleg a Stabilitási és Növekedési Paktum prevenciós ágához és az adósságszabály hatálya alá tartozik.

(12) A 2020. évi stabilitási program szerint a kormány azt tervezi, hogy az államháztartási egyenleg a GDP 1,7 %-ának megfelelő 2019. évi többletről 2020-ra a GDP 4,3 %-ának megfelelő hiányra romlik. A hiány az előrejelzések szerint 2021-ben a GDP 0,4 %-ára csökken. Miután 2019-ben a GDP 95,5 %-ára csökkent, a GDP-arányos államadósság a 2020. évi stabilitási program szerint 2020-ban várhatóan 116,8 %-ra növekszik. A makrogazdasági és költségvetési kilátásokat a Covid19-világjárvány miatt nagy bizonytalanság övezi. Emellett a költségvetési előrejelzések mögött országspecifikus kockázatok húzódnak meg, amelyek különösen az állami kórházaknál a nemzeti egészségbiztosítási rendszer végrehajtásának első éveiben jelentkező explicit függő kötelezettségekből és potenciális finanszírozási igényekből erednek.

(13) A Covid19-világjárványra válaszul és az összehangolt uniós megközelítés részeként Ciprus költségvetési intézkedéseket fogadott el az egészségügyi rendszer kapacitásának növelése, a járvány megfékezése és a különösen súlyosan érintett egyének és ágazatok megsegítése érdekében. A 2020. évi stabilitási program szerint ezek a költségvetési intézkedések a GDP 4,4 %-át teszik ki. Az intézkedések közé tartozik az egészségügyi szolgáltatások megerősítése a GDP legfeljebb 0,5 %-ának megfelelő többletforrással, a munkavállalók foglalkoztatásának fenntartásához nyújtott bértámogatás az üzleti tevékenység felfüggesztésének időszakában (a GDP 2,7 %-a), valamint a kisvállalkozások és az önfoglalkoztatók jövedelemtámogatása (a GDP 0,3 %-a). Emellett Ciprus olyan intézkedéseket jelentett be, amelyeknek nincs közvetlen hatásuk a költségvetésre, viszont hozzájárulnak a vállalkozások likviditásának támogatásához, többek között a héafizetés két hónapos időszakra történő elhalasztásával. Összességében a Ciprus által hozott intézkedések összhangban vannak a Covid19-járvány nyomán hozott koordinált gazdasági válaszintézkedésekről szóló bizottsági közleményben foglalt iránymutatással. Az említett intézkedések teljes körű végrehajtása, majd ezt követően – amennyiben a gazdasági feltételek lehetővé teszik – olyan költségvetési politika követése, amelynek középpontjában a prudens középtávú költségvetési pozíció megvalósítása áll, hozzá fog járulni a költségvetés középtávú fenntarthatóságának megőrzéséhez.

(14) A Bizottság változatlan szakpolitikát feltételező, 2020. tavaszi előrejelzése alapján Ciprus államháztartási egyenlege 2020-ban a GDP –7 %-át, 2021-ben pedig –1,8 %-át teszi ki. Az államadósság-ráta az előrejelzés szerint 2020-ban eléri a GDP 115,7 %-át, 2021-ben pedig a 105 %-át.

(15) A Bizottság 2020. május 20-án a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése alapján jelentést adott ki, mivel Ciprus 2019-ben nem felelt meg az adósságszabálynak, továbbá a hiányra vonatkozóan a GDP 3 %-ában meghatározott küszöbérték túllépését tervezi 2020-ban. Összességében az elemzés arra enged következtetni, hogy a Szerződésben és az 1467/97/EK rendeletben meghatározott adósságkritérium teljesül, a hiánykritérium viszont nem teljesül.

(16) Ciprus a Covid19-járványra reagálva egy sor intézkedést fogadott el a válság gazdasági hatásainak enyhítése céljából. 2020. március 15-én a kormány pénzügyi támogatási programot terjesztett elő a közegészség védelme, valamint a vállalkozások és munkáltatók gazdasági túlélésének biztosítása érdekében. A program 100 millió

EUR-t különít el az egészségügyi ágazat számára a világjárvány elleni küzdelemhez nyújtandó pénzügyi támogatás céljából, beleértve további orvosi, ápoló- és kisegítő személyzet felvételét, valamint felszerelés és infrastruktúra biztosítását. Számos intézkedést határoz meg a vállalkozások támogatására a likviditás növelése révén, például a vállalkozásokra és az önfoglalkoztatókra irányuló támogatási programokat, valamint a vállalkozások héafizetésének ideiglenes felfüggesztését. A csomag az idegenforgalmi ágazat helyreállításának előmozdítása érdekében 11 millió EUR összegű célzott támogatást is tartalmaz.

(17) A Covid19-válság felszínre hozta, hogy beruházásokra van szükség a közegészségügyi ellátás javítása és korszerűsítése, a kapacitás helyreállítása és az egészségügyi reform végrehajtása érdekében. Az új egészségügyi ellátórendszer biztosítja az alapellátási szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférést, valamint vizsgálati terveken alapuló megfelelő iránymutatást és kezeléseket. Emellett a Covid19-járvánnyal összefüggésben biztosítja a megfizethető egészségügyi szolgáltatások igénybevételéhez való egyetemes jogosultságot. Ciprus a járvány leküzdését szolgáló szükséghelyzeti tervet dolgozott ki, és további forrásokat különített el a fertőzés és az átterjedés megelőzésére és kezelésére. Ciprusnak középtávon az egészségügyi rendszer hatékonyságának, hozzáférhetőségének és általános rezilienciájának növelését célzó beruházásokat kell végrehajtania. Az egészségügyi rendszer számára biztosított többletforrások célja az, hogy a jövőben elegendő egészségügyi személyzet, kritikus orvosi eszköz és infrastruktúra álljon rendelkezésre. Az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés és az egyetemes lefedettség biztosítása szempontjából elsődleges, hogy a terveknek megfelelően, zökkenőmentesen végrehajtsák az egészségügyi reformot. A digitális egészségügyi megoldások és az új alkalmazások hozzájárulnának az elektronikus egészségügyi szolgáltatások bevezetésének felgyorsításához, valamint a távkonzultációk és a riasztási mechanizmusok javításához. Létfontosságúak a kórházi kapacitás, az egészségügyi dolgozók munkakörülményeinek javítására, valamint az egyéni védőeszközök, a tesztelés, a gyógyszerek és az orvostechnikai eszközök használatának biztosítására irányuló intézkedések. Mindezeknek a tartós ápolás-gondozással, valamint az alapellátással és a közösségi alapú gondozással való integrációja nélkülözhetetlen a demográfiai változások fényében, továbbá a legkiszolgáltatottabbak, köztük a fogyatékossággal élők támogatása érdekében.

(18) Az elmúlt évek tartósan pozitív munkaerőpiaci fejleményeit követően Ciprus most az egészségügyi válság nyomán kialakuló kihívásokkal néz szembe a foglalkoztatás terén. További erőfeszítésekre van szükség a válság társadalmi-gazdasági hatásainak minimalizálása érdekében. Ciprus már fogadott el szükséghelyzeti intézkedéseket, többek között a csökkentett munkaidős foglalkoztatási rendszereket és a munkanélküli ellátásoknak az önfoglalkoztatókra való kiterjesztését. A szociális partnerekkel szorosan együttműködve fenn kell tartani a foglalkoztatást és biztosítani kell a bejelentett intézkedések végrehajtását. Kulcsfontosságú lesz az állami foglalkoztatási szolgálatok kapacitásának állandó személyzettel való megerősítése, mindenekelőtt annak biztosítása révén, hogy a 2020 második felében lejáró határozott idejű munkaszerződéssel rendelkező foglalkoztatási tanácsadók folytatni tudják tevékenységüket. Így elkerülhető lesz, hogy még nagyobb nyomás nehezedjen a szolgálatokra, és hatékony támogatást kaphatnak majd az újonnan munkanélkülivé válók és más kiszolgáltatott csoportok, például a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő fiatalok, a tartósan munkanélküliek és a fogyatékossággal élő személyek. Továbbra is kiemelt figyelmet kell fordítani az iskolából a munka világába való átmenet támogatására és a fiatalok elérésére, mivel a friss diplomások újabb nehézségekkel szembesülhetnek az álláskeresés során.

(19) A Covid19-járvány olyan megfelelő intézkedéseket tesz szükségessé, amelyek enyhítik a társadalmi hatásokat és biztosítják a háztartások jövedelemtámogatását és a gazdaság gyors helyreállítását. A Bizottság előrejelzése szerint a munkanélküliség 2020-ban 8,6 %-ra emelkedik, majd 2021-ben némileg javul, 7,5 %-ra. Számolni kell a szolgáltatások iránti külső kereslet jelentős visszaesésével, mivel az idegenforgalmi ágazatot várhatóan rendkívül súlyosan érinti a válság. Megfelelő jövedelempótlást kell biztosítani minden érintett munkavállaló és önfoglalkoztató számára, beleértve azokat is, akik nem részesülnének megfelelő szociális védelemben. A szociális védelmi rendszereknek meg kell védeniük az alkalmazottakat, az önfoglalkoztatókat és a munkanélkülieket. Szükség van az általános szociális védelmi rendszer megerősítésére a szegénység és az egyenlőtlenség fokozódásának megelőzése érdekében, mindenekelőtt a legkiszolgáltatottabbak, köztük a gyermekek, az inaktív személyek, a be nem jelentett munkavállalók és a migráns háttérrel rendelkezők elérése révén.

(20) Rendkívül fontos a rugalmas munkafeltételek – különösen a távmunka – előmozdítása a szociális partnerek bevonásával. Ezek az intézkedések rövid távon támogatást biztosítanak azon munkavállalók számára, akiknek most előre nem tervezett módon kell gondoskodniuk gyermekeikről vagy hozzátartozóikról, hosszú távon pedig megkönnyítik, hogy a gondozási feladatok miatt inaktív nők többsége vissza tudjon térni a munkaerőpiacra. Mivel az idősek és a krónikus betegségekben szenvedők a vírus miatt fokozottan ki vannak téve a súlyos betegségek kockázatának, a minőségi tartós ápolási-gondozási szolgáltatásokba való befektetés elengedhetetlen lesz ahhoz, hogy rövid és középtávon biztosítani lehessen e szolgáltatások folyamatosságát és hatékonyságát.

(21) A válsággal összefüggésben, valamint a munkaerőpiac gyors helyreállításának biztosítása érdekében alapvető fontosságú az oktatás és képzés minőségének, hatékonyságának és munkaerőpiaci relevanciájának javítása. Egy olyan időszakban, amikor egyre többen veszítik el munkájukat és fel kell készülniük a munkanélküliséget követő pályamódosításra, még fontosabb, hogy az emberek megfelelő készségekkel rendelkezzenek. A mobilitási korlátozások rávilágítottak a digitális készségek alacsony szintjével kapcsolatos kihívásokra Cipruson. Ez megmutatkozik az olyan online tevékenységekkel összefüggésben, mint a távmunka, a távoktatás és az e-egészségügyi szolgáltatások igénybevétele. Az informatikai infrastruktúrához és az internethez való – többek között a hátrányos helyzetű tanulók számára is biztosított – egyenlő hozzáférés, valamint jól képzett tanárok alkalmazása kulcsfontosságú a minőségi digitális oktatás és a távoktatás szempontjából. Az általánosságban gyenge oktatási és képzési színvonal javítása és az átfogóbb készségfejlesztés érdekében elengedhetetlen az oktatási reform folytatása, a digitális tanulásra, a munkaalapú tanulásra és a tanulószerződéses gyakorlati képzésre irányuló megoldásokba, valamint az informatikai eszközök hatékony használatához szükséges tanári és oktatói kompetenciák fejlesztésébe való beruházásokkal együtt. Intézkedésekre van szükség az alapkészségek terén megfigyelhető gyenge teljesítmény kezeléséhez, valamint a felnőttoktatásban való részvétel fokozásához. Annak érdekében, hogy az átképzési programokat minél gyorsabban alkalmazni lehessen, azokat — a lehetséges mértékig – online használatra lehetne kialakítani, majd a világjárvány leküzdését követően adott esetben ki lehetne egészíteni a fizikai jelenlétet igénylő képzéssel.

(22) A válság időszakában, majd azt követően jelentős forrásokra van és lesz szükség a vállalkozások támogatásához. Annak érdekében, hogy fenn lehessen tartani a vállalkozási tevékenységet és a foglalkoztatást, nélkülözhetetlen a finanszírozáshoz és likviditáshoz való megfelelő hozzáférés biztosítása, különösen a kis- és

középvállalkozások esetében. Ezen intézkedések kidolgozása és végrehajtása során figyelembe kell venni a bankszektor ellenálló képességét. Ciprus egyedi kisvállalkozás-támogatási programot vezetett be, amely támogatást nyújt a legfeljebb öt alkalmazottat foglalkoztató vállalkozások bérfizetéséhez. Emellett a nemzeti egészségügyi rendszerhez való megemelt hozzájárulások felfüggesztése és az adófizetések (például a héafizetés) elhalasztása enyhíteni fogja a közvetlen nyomást. A kkv-kat támogató struktúrákkal és üzleti szervezetekkel együttműködve gyors adminisztratív koordinációra, gyakorlati támogatásra és a kkv-k rendelkezésére álló segítségre vonatkozó hatékony kommunikációra van szükség. A hatóságok általi, szerződés szerinti kifizetések felgyorsítása szintén segíthet a kis- és középvállalkozások pénzforgalmának javításában. Az újonnan alapított induló és növekvő innovatív vállalkozásoknak egyedi támogatásra lehet szükségük, például az állami intézmények által biztosított sajáttőke-részesedés és a kockázatitőke-alapokra irányuló ösztönzők formájában, amelyek nyomán a kockázatitőke-alapok növelnék befektetéseiket ezekben a vállalkozásokban. Továbbra is fontos a válság előtt előkészített tőketámogatási intézkedések végrehajtása (Ciprus Energiaalap, társbefektetési tőkealap).

(23) A gazdaság helyreállításának elősegítése érdekében fontos lesz a kiforrott közberuházási projektek előreütemezése és a magánberuházások ösztönzése, többek között kapcsolódó reformok révén. Az ország természeti erőforrásainak hatékony védelme és felhasználása elsődleges a gazdaság fenntartható helyreállításának és a jövőbeli növekedésnek a biztosításához. Annak érdekében, hogy megmaradjon az ország turisztikai vonzereje, kezelni kell a zöld energiára való átállással, a hatékony hulladék- és vízgazdálkodással, valamint a természet és a biológiai sokféleség védelmével kapcsolatos kihívásokat. Noha jelentős beruházások kezdődtek, ezeken a területeken további beruházásokat kell előreütemezni. Ciprus komoly nehézségekkel szembesül az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer hatálya alá nem tartozó, üvegházhatásúgáz-kibocsátásra vonatkozó 2030-as célkitűzésének elérése terén. Ezeket a problémákat az ország nemzeti energia- és klímatervével összhangban további intézkedések kellő időben történő tervezésével és elfogadásával kell kezelni. Ezen intézkedésekhez beruházásokra lesz szükség, különösen olyan területeken, mint a megújuló energia, az energiahatékonyság és a fenntartható közlekedés, ami szintén erőteljes ösztönzést jelenthet a zöld átálláshoz. Ciprusnak továbbá javítania kell hulladékgazdálkodási rendszerét és a körforgásos gazdaságot. A hulladéktermelés továbbra is jelentősen meghaladja az uniós átlagot, miközben az újrafeldolgozási arány még mindig sokkal alacsonyabban van annál. A hulladéklerakási arány szintén nagyon magas. A víz- és a szennyvízgazdálkodás terén hatékonysági problémák tapasztalhatók, különösen a városi területeken. Komoly gondot jelentenek az aszályos időszakok és a vízhiány, és a nem megfelelő szakpolitikai válaszintézkedések hatással lehetnek az ország vidéki gazdaságára és idegenforgalmára. A Méltányos Átállást Támogató Alap 2021–2027 közötti időszakra vonatkozó programozása elősegítheti Cipruson a klímasemleges gazdaságra való átállás által jelentett egyes kihívások kezelését, különösen az országjelentés D. mellékletében ismertetett területeken. Így Ciprus a lehető legjobban kihasználhatná ezt az alapot.

(24) A modern digitális infrastruktúra, az egyetemes internet-hozzáférés és a digitális szolgáltatások elérhetőségének fontosságára a Covid19 hatására bevezetett mobilitási korlátozások is rávilágítottak. A termelékenység megerősítéséhez és a válságot követő gazdasági helyreállítás fellendítéséhez elengedhetetlen a digitális gazdaságba való beruházás. Ciprust 2020-ban az utolsók közé sorolta a Bizottság által létrehozott, a digitális gazdaság és társadalom fejlettségét mérő mutató (DESI). A 16 és 74 év

közötti ciprusiak csupán 45 %-a rendelkezik legalább alapszintű digitális készségekkel, és az IKT-szakembereknek a munkaerőn belüli aránya továbbra is elmarad az uniós átlagtól (2,7 % a 3,9 %-kal szemben), ami gátolja a digitális gazdaságban rejlő lehetőségek kiaknázását. Alacsony szintű a közigazgatási szervek és az állampolgárok közötti elektronikus interakció: a ciprusiak mindössze 51 %-a él ezzel a lehetőséggel. Az e-kereskedelem (azaz az online értékesítéssel foglalkozó kkv-k, az e-kereskedelemből származó árbevétel és a határokon átnyúló online értékesítés) szintje javulóban van (2019-ben 31,8, míg 2018-ban 29,4 volt), de még mindig elmarad a 40,1-es uniós átlagtól (100-ból).

(25) Ciprus további intézkedésekkel javíthatná a kutatási és innovációs rendszerét annak érdekében, hogy az a világjárvány leküzdését követően hozzájáruljon a termelékenység növekedéséhez és a szükséges digitális és környezeti átálláshoz. A vállalkozások alacsony kutatási és innovációs felvevőképessége rontja Ciprus versenyképességét. A tudományos szféra és a vállalkozások közötti együttműködés és a kutatási eredmények piaci hasznosításának javítása még mindig szűk keresztmetszetet jelent és sürgős intézkedésekre van szükség e téren. Mindazonáltal ígéretes lépéseket jelentenek a közelmúltban tett intézkedések, például az új kutatási és innovációs osztály létrehozása, az új kutatási, innovációs és digitális politikai miniszterhelyettes kinevezése, valamint a 2019–2023 közötti időszakra vonatkozó új nemzeti kutatási és innovációs stratégia, amely magasabb, a GDP 1,5 %-ának megfelelő mértékű kutatási és innovációs intenzitás elérését tűzte ki célul 2023-ra (a jelenlegi 0,56 %-hoz képest).

(26) Az agresszív adótervezés kezelése kulcsfontosságú az adórendszer hatékonyságának és méltányosságának javításához, ahogy azt a 2020. évi euróövezeti ajánlás is elismerte. Az adófizetők agresszív adótervezési stratégiáinak átgyűrűző hatásai olyan koordinált intézkedéseket kívánnak meg a nemzeti szakpolitikák részéről, amelyek kiegészítik az uniós jogszabályokat. A gazdasági tények arra utalnak, hogy a ciprusi adórendszert agresszív adótervezési célokra használják. Ciprus lépéseket tett ennek kezelésére a nemzetközi és európai kezdeményezések végrehajtásával és további intézkedések bevezetésével. Mindazonáltal a rendszer jellemzői, például a ciprusi székhelyű vállalkozások által harmadik országbeli rezidensek részére fizetett osztalékra, kamatra és jogdíjakra kivetett forrásadó hiánya, valamint a társaságokra vonatkozó adóügyi illetékesség szabályai megkönnyíthetik az agresszív adótervezést. A fiktív kamatlevonási rendszert szorosan figyelemmel kell kísérni. Végül, a ciprusi „kivételes befektetői honosítási program” és a „befektetői letelepedési program” az OECD jegyzéke szerint a visszaélések szempontjából komoly kockázatot jelenthet.

(27) A hatékony igazságszolgáltatási rendszer továbbra is kulcsfontosságú tényező a beruházások és a vállalkozások számára vonzó gazdaság kialakításában, és nélkülözhetetlen lesz a helyreállítási folyamat során. Az igazságszolgáltatási rendszerben fennálló súlyos hatékonysági problémák továbbra is befolyásolják a szerződésérvényesítést, és akadályozzák a polgári és kereskedelmi ügyek gyors megoldását. Számos reform indult az igazságszolgáltatási rendszer legkritikusabb problémáinak, különösen az elavult polgári eljárási szabályoknak, a bíróságok alacsony digitalizáltságának, a jelentős ügyhátralék felszámolásának és a bírák számára biztosított egész életen át tartó képzés hiányának kezelésére, de az eredmények csak lassan mutatkoznak meg.

(28) Cipruson a közigazgatás ellenálló képességének és hatékonyságának megerősítése alapvető a Covid19-válságot követő helyreállítási intézkedések gyors és hatékony megvalósításához. A következetes végrehajtáshoz, a beruházásokhoz és a

szolgáltatásnyújtáshoz kapcsolódó szűk keresztmetszetek megszüntetéséhez szükség van a központi kormányzat és a helyi önkormányzatok közötti koordináció javítására, valamint a helyi szinten jelentkező széttagoltság és a hatékonysági problémák leküzdésére. A közigazgatás digitalizációjának előmozdítása kulcsfontosságú saját üzletmenet-folytonosságának, továbbá annak biztosításához, hogy a közszolgáltatások polgárok és vállalkozások általi elérése folyamatos és hatékony legyen.

(29) Miközben a jelenlegi ajánlások a világjárvány társadalmi-gazdasági hatásainak kezelésére és a gazdaság helyreállításának elősegítésére összpontosítanak, a Tanács által 2019. július 9-én elfogadott 2019. évi országspecifikus ajánlások olyan reformokra is kitértek, amelyek elengedhetetlenek a közép- és hosszú távú strukturális kihívások kezeléséhez. Az említett ajánlások továbbra is helytállóak, és a következő évi európai szemeszter éves ciklusa során folytatódik nyomon követésük. Ez a beruházásokkal kapcsolatos gazdaságpolitikákkal összefüggő ajánlásokra is vonatkozik. Ez utóbbi ajánlásokat figyelembe kell venni a kohéziós politikai finanszírozás 2020 utáni stratégiai programozása során, beleértve a jelenlegi válsághoz kapcsolódó enyhítő intézkedéseket és exitstratégiákat.

(30) A bankrendszer általános stabilitásának megőrzése és a pénzügyi stabilitáshoz kapcsolódó kockázatok kezelése elengedhetetlen a Covid19-válság átvészeléséhez és a gazdaság támogatásához. Noha a bankszektor stabilitása a közelmúltban jelentősen javult, azonban a világjárvány jelentős mértékben kihat a bankokra a hitelkockázatok erősödése, valamint a nyereségességre és a tőkésítésre nehezedő nyomás révén. A sebezhetőségek és a kihívások az eladósodott magánszektorból és a nemteljesítő hitelek nagy állományából erednek, ami korlátozza a hiteltámogatás alkalmazási körét. Az euróövezeten belül a ciprusi bankszektorban a második legmagasabb a nemteljesítő hitelek aránya. Ezért továbbra is kiemelten kell kezelni a nemteljesítő hitelek, mindenekelőtt a korábban keletkezett, már a Covid19-válság kezdete előtt hosszú ideje lejárt nemteljesítő hitelek állományának csökkentését. E cél eléréséhez haladást kell elérni az állami tulajdonú eszközkezelő társaság tekintetében, ideértve szervezeti modelljét és stratégiáját. Az ESTIA-program fontos feladatot lát el azáltal, hogy támogatást és védelmet nyújt a kiszolgáltatott helyzetben lévő hitelfelvevők számára, de célját továbbra is össze kell hangolni a fizetési kultúra javításának szükségességével. Ezzel összefüggésben a követelések érvényesítésének megerősítése és a fizetésképtelenségi keret alkalmazásának előmozdítása hozzájárulna a bedőlt hitelek tartós rendezésének alátámasztásához. Emellett továbbra is fontos feladat a tulajdoni lapok kibocsátásával kapcsolatos hátralék csökkentése olyan strukturális megoldás végrehajtása révén, amely az ingatlanügyletek rendszerével (azaz a tulajdoni lapok kibocsátásával és átruházásával) kapcsolatos problémák kezelésére irányul.

(31) A korrupció megelőzésére és szankcionálására szolgáló keret megerősítésére irányuló erőfeszítések folytatása kulcsfontosságú a Covid19-válságot követő helyreállítás biztosításához, valamint a pénzeszközök és források hatékony, elszámoltatható és átlátható elosztásának megvalósításához. Bár folyamatban van a korrupció elleni cselekvési terv végrehajtása, még nem került sor jelentős intézkedések és jogszabályok, mindenekelőtt a nyilvános döntéshozatal átláthatóságának fokozására, a korrupció elleni független hatóság felállítására, a korrupció bejelentésére és a bejelentő személyek védelmére irányuló törvénytervezetek elfogadására. Még mindig nem fejeződött be az ügyészség költségvetési függetlenségével, feladatköreinek szétválasztásával és személyzeti felvételi eljárásaival kapcsolatos rendelkezések meghatározása.

(32) Az európai szemeszter szolgál keretként a folyamatos gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai koordinációhoz az Unióban, amely hozzájárulhat a fenntartható gazdasághoz. A tagállamok 2020. évi nemzeti reformprogramjukban számba vették az ENSZ fenntartható fejlődési céljainak végrehajtása terén elért eredményeket. Az alábbi ajánlások teljes körű végrehajtásának biztosításával Ciprus hozzá fog járulni a fenntartható fejlődési célok megvalósítása terén elért előrelépéshez, valamint az unióbeli versenyképes fenntarthatóságra irányuló közös erőfeszítésekhez.

(33) A gazdasági és monetáris unió gazdaságai közötti szoros együttműködés elengedhetetlen lesz a Covid19-járvány gazdasági következményeiből való gyors kilábaláshoz. Ciprusnak mint az eurót hivatalos pénznemként használó tagállamnak – figyelembe véve az eurócsoport politikai iránymutatását – biztosítania kell, hogy szakpolitikái továbbra is összhangban legyenek az euróövezet ajánlásaival, és összhangban álljanak a többi euróövezeti tagállaméval.

(34) A 2020. évi európai szemeszter keretében a Bizottság átfogóan elemezte Ciprus gazdaságpolitikáját, és az elemzést közzétette a 2020. évi országjelentésben. A Bizottság értékelte továbbá a 2020. évi stabilitási programot és a 2020. évi nemzeti reformprogramot, valamint az előző években Ciprusnak címzett ajánlások végrehajtása érdekében hozott intézkedéseket. Figyelembe vette nemcsak ezek Ciprus fenntartható költségvetési, valamint társadalom- és gazdaságpolitikája vonatkozásában képviselt jelentőségét, hanem azt is, hogy megfelelnek-e az uniós szabályoknak és iránymutatásoknak, tekintettel arra az igényre, hogy az Unió átfogó gazdasági kormányzását az uniós szintű szempontoknak a leendő tagállami döntésekbe való beépítésével kell megerősíteni.

(35) Ezen értékelés fényében a Tanács megvizsgálta a 2020. évi stabilitási programot, és véleményét[8] különösen az alábbi 1. ajánlás tükrözi,

(36) A Bizottság által elvégzett részletes vizsgálat és ezen értékelés fényében a Tanács megvizsgálta a 2020. évi nemzeti reformprogramot és a 2020. évi stabilitási programot. Ezek az ajánlások figyelembe veszik a világjárvány kezelésének és a gazdasági helyreállítás elősegítésének szükségességét, ami az első szükséges lépés az egyensúlyhiányok kiigazításának lehetővé tételéhez. A Bizottság által az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke alapján azonosított makrogazdasági egyensúlyhiányokra közvetlenül irányuló ajánlásokat az 1., 3. és 4. ajánlás tartalmazza,

AJÁNLJA, hogy Ciprus 2020-ban és 2021-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. Az általános mentesítési rendelkezéssel összhangban hozzon meg minden szükséges intézkedést a világjárvány hatékony kezelése, a gazdaság működőképességének fenntartása és az elkövetkező helyreállítás támogatása érdekében. Amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik, folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció megvalósítására és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, a beruházások fokozása mellett. Erősítse meg az egészségügyi rendszer ellenálló képességét és kapacitását a minőségi és megfizethető szolgáltatások biztosítása érdekében, többek között az egészségügyi dolgozók munkakörülményeinek javítása révén.

[8] Az 1466/97/EK tanácsi rendelet 5. cikkének (2) bekezdése szerint.

2. Biztosítsa a megfelelő jövedelempótlást és a szociális védelemhez való hozzáférést mindenki számára. Erősítse meg az állami foglalkoztatási szolgálatokat, mozdítsa elő a rugalmas munkafeltételeket, és javítsa az oktatás és képzés munkaerőpiaci relevanciáját.

3. Biztosítsa a finanszírozáshoz és a likviditáshoz való megfelelő hozzáférést, különösen a kis- és középvállalkozások számára. Ütemezze előre a kiforrott közberuházási projekteket, és mozdítsa elő a magánberuházásokat a gazdaság helyreállításának elősegítése érdekében. Helyezze a beruházások középpontjába a zöld és digitális átállást, mindenekelőtt a tiszta és hatékony energiatermelést és -felhasználást, a hulladék- és vízgazdálkodást, a fenntartható közlekedést, a digitalizációt, a kutatást és az innovációt.

4. Erősítse meg azokat az intézkedéseket, amelyek révén kezelhetők az adórendszer azon jellemzői, amelyek elősegítik, hogy magánszemélyek és multinacionális vállalatok agresszív adótervezést folytassanak. Javítsa az igazságszolgáltatási rendszer és a közszféra hatékonyságát és digitalizációját.

Kelt Brüsszelben, -án/-én.

a Tanács részéről
az elnök